РОЗДІЛ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИСТРУКТУРИЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
З МЕТОЮ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ
НА ПРИКЛАДІ ПРОГРАМИ ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУSTRUCTURING OF IMPLEMENTATION MECHANISMS
OF EUROPEAN AND EURO-ATLANTIC INTEGRATION
IN ORDER TO ATTRACT INVESTMENTS IN THE ECONOMY
BY THE CASE OF THE BLACK SEA BASIN PROGRAM

УДК 658.33

<https://doi.org/10.32843/bSES.56-2>**Кулаков О.О.**

к.е.н., головний спеціаліст
відділу міжнародного
та міжрегіонального
співробітництва
управління
зовнішньоекономічних відносин
Департамент інвестиційно-
інноваційного розвитку
і зовнішніх відносин
Донецької обласної
державної адміністрації

Kulakov Oleksii

Donetsk Regional State Administration

У статті структуровані механізми реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції на основі впровадження різних інвестиційних проєктів. Проаналізовано основні показники розвитку програми Причорноморського регіону для Донецької області на основі статистичних даних з метою оцінки впровадження інвестиційних механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції. Досліджено, що для інвестиційних програм і проєктів щодо впровадження механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції в регіоні можна виділити основні напрями розвитку з метою досягнення кращих державних послуг із меншими витратами. Для підвищення ефективності впровадження механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції з метою залучення інвестицій в економіку регіону виділено етапи впровадження реформ.

Ключові слова: механізми, інвестиції, європейська та євроатлантична інтеграція, реформи, Причорноморський регіон, інвестиційні проєкти, економіка.

В статье структурированы механизмы реализации европейской и евроатлантической интеграции на основе внедрения различных инвестиционных проектов. Проанализированы основные показатели развития программы Причерноморского региона для Донецкой области на основе статистических данных для оценки внедрения инвестиционных механизмов реализации европейской и евроатлантической интеграции. Исследовано, что для инвестиционных программ и проектов по внедрению механизмов реализации европейской и евроатлантической интеграции в регионе можно выделить основные направления развития с целью достижения лучших государственных услуг с меньшими затратами. Для повышения эффективности внедрения механизмов реализации европейской и евроатлантической интеграции с целью привлечения инвестиций в экономику региона выделены этапы реформ.

Ключевые слова: механизмы, инвестиции, европейская и евроатлантическая интеграция, реформы, Причерноморский регион, инвестиционные проекты, экономика.

The article structures the mechanisms of European and Euro-Atlantic integration through the implementation of various investment projects, namely: inter-regional cooperation as a basis for European and Euro-Atlantic integration, development of transport infrastructure and digital communications, increasing social protection, implementation of domestic and local strategies. It was researched that the mechanism of interregional cooperation as a basis for European and Euro-Atlantic integration includes: border management and mobility, emergency risk management (especially in the field of health) and natural disasters. It is established that the mechanism of development of transport infrastructure and digital communication includes: implementation of investment projects on transport infrastructure, implementation of investment projects on digital communication. It is highlighted that the mechanism of increasing social protection includes: increasing education costs, increasing employment costs, increasing health care costs, implementation of investment projects and social protection programs, implementation of investment projects and cultural heritage programs. It is analyzed that the mechanism of implementation of domestic and local strategies for citizens includes: implementation of urban territorial strategies, implementation of rural territorial strategies. The main indicators of development of the Black Sea Region program for Donetsk region were analyzed on the basis of statistical data for the purpose of assess the implementation of investment mechanisms for the realization of European and Euro-Atlantic integration. It is investigated that for investment programs and projects to implement mechanisms for European and Euro-Atlantic integration in the region, the main directions of development can be identified in order to achieve better public services at lower costs: digitization services, reducing space and relocating plans for large departments, improvement and modernization of conditions, review of staff and management capacity, cost control for each department in order to achieve savings. To increase the effectiveness of the implementation of mechanisms for European and Euro-Atlantic integration to attract investment in the region's economy, the following stages of reforms are identified: increase urgency, create a team of leaders, get the right vision of reforms, organize staff communication, expand opportunities, focus on short-term success of reforms, to complete the reforms.

Key words: mechanisms, investments, European and Euro-Atlantic integration, reforms, Black Sea Region, investment projects, economy.

Постановка проблеми. Європейська та євроатлантична інтеграція України потребує реформування інвестиційної діяльності, що враховує сучасний досвід програм Причорноморського регіону. В умовах європейської та євроатлантич-

ної інтеграції України інвестиції є основним ресурсом розвитку економіки України, особливо Причорноморського регіону. Інвестиції розвивають не тільки виробництво, але й інфраструктуру, освіту, послуги тощо. Тому є потреба залучати більше

інвестицій для покращення економіки регіону. Україна складається з різних областей, що мають різний інвестиційний потенціал. Типовим представником є Донецька область, яка формує свій власний інвестиційний бюджет. Донецька область є учасником програми «Басейн Чорного моря Європейського Інструменту Сусідства», ця програма відноситься до Причорноморського регіону. Тому актуальності набуває проблема структуризації механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції з метою залучення інвестицій в економіку для реалізації програми Причорноморського регіону. Розвиток інвестиційної діяльності для реалізації програми Причорноморського регіону допомагає регіону перейти на якісно новий рівень розвитку економіки відповідно до міжнародних стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Актуальним проблемам розвитку Причорноморського регіону присвячено низку публікацій вітчизняних учених-економістів. У працях А.О. Сазонової досліджуються перспективи розвитку стратегії щодо експорту підприємств Причорноморського регіону [1, с. 21]. Якісні параметри оцінки щодо стратегічного планування підприємств у Причорноморському регіоні розглядаються у працях С.М. Євтухової [2, с. 102]. У наукових працях Ю.В. Пинди приділяється увага сучасному стану й особливостям розвитку будівельного сектору в Причорноморському регіоні України [3, с. 41]. С.Г. Кузьмук досліджується розвиток Причорноморського регіону: біхевіористичний аспект [4, с. 120]. О.В. Пилипак розглядається розвиток зовнішньоекономічної діяльності Причорноморського регіону [5, с. 24]. І.М. Манаєнко розробляються пріоритети розвитку Причорноморського регіону за умов міжнародного співробітництва [6, с. 32]. У дослідженнях Р.С. Зубкова приділяється увага сучасному стану та особливостям інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств Причорноморського регіону України [7, с. 32]. Р.С. Зубковим встановлюються основні джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств Причорноморського регіону України [8, с. 43]. І.В. Прядко досліджуються особливості розвитку промисловості на прикладі Причорноморського регіону України [9, с. 159]. О.М. Білотіл створює стратегію розвитку державного управління туристичної індустрії Причорноморського регіону України [10, с. 65].

Відзначаючи вагомий внесок вітчизняних учених-економістів у розвинення теорії та практики розвитку Причорноморського регіону, слід зауважити, що неповною мірою досліджено структуру механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції з метою залучення інвестицій в економіку на прикладі програми Причорноморського регіону, що забезпечує ефективність інвестування.

Постановка завдання. Метою дослідження є узагальнення та структуризація механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції з метою залучення інвестицій в економіку для реалізації програми Причорноморського регіону, що становить підґрунтя для розвинення економіки регіону та удосконалення зовнішніх відносин регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Різноманітність господарських відносин в Україні дає змогу стверджувати про наявність різних механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції за рахунок різних видів інвестиційних проектів, що є основою для розвитку України. Зважаючи на розмаїття господарських відносин в Україні, можна стверджувати про різні види проектів у різних регіонах України. Кожний регіон різноманітний за територією, фінансами, видами ресурсів, особливо інвестиційних, тощо. Але необхідно виокремити види інвестиційних механізмів, які характерні для Причорноморського регіону, що важливо для Донецької області, оскільки Донецька область є учасником програми Причорноморського регіону. Аналізуючи розвиток Причорноморського регіону, треба виокремити такі інвестиційні механізми реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції.

1. Міжрегіональне співробітництво як основа європейської та євроатлантичної інтеграції:

1.1. Управління кордоном та мобільність (облаштування портів із міжнародними зв'язками, аеропортів із міжнародними зв'язками, пунктів пропуску наземного кордону).

1.2. Управління ризиками надзвичайних ситуацій (особливо в галузі охорони здоров'я) та стихійних лих (упровадження стратегій чи планів зменшення ризику надзвичайних ситуацій або стихійних лих; зменшення прямих втрат стосовно ВВП (валового регіонального продукту (ВРП)), пов'язаних із катастрофами; збільшення поточних витрат на охорону здоров'я як відсотка від ВВП (ВРП); збільшення медичного обладнання на мільйон населення).

1.3. Управління міграцією (впровадження інвестиційних проектів щодо освіти, зайнятості та інших для біженців і інших мігрантів).

2. Розвиток транспортної інфраструктури та цифрового зв'язку:

2.1. Впровадження інвестиційних проектів щодо транспортної інфраструктури (будівництво нових доріг або модернізація наявних доріг; будівництво або модернізація залізничних шляхів; будівництво або модернізація вантажних портів; збільшення вантажних перевезень залізницею; підвищення кількості вантажних перевезень по внутрішніх водних шляхах та морських перевезень вантажів на короткі відстані).

2.2. Впровадження інвестиційних проектів щодо цифрового зв'язку (реалізація інвестиційних

проектів щодо збільшення кількості осіб, які отримують доступ до інтернету; впровадження інвестиційних проектів щодо підвищення кількості домогосподарств, що оснащені персональним комп'ютером та інтернетом; реалізація інвестиційних проектів щодо збільшення кількості осіб, які мають цифрові навички; підвищення частки фахівців інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у загальній кількості зайнятих; підвищення кількості людей, які користуються системою електронного уряду або отримують державні послуги системи електронного уряду для бізнесу).

3. Збільшення соціального захисту населення:

3.1. Підвищення витрат на освіту (збільшення витрат державного бюджету на освіту у відсотках до ВВП (ВРП); підвищення кількості шкіл та вузів за рахунок інвестиційних проектів; збільшення кількості програм післядипломної освіти та освітніх програм обміну молоді).

3.2. Збільшення витрат на зайнятість (організація та проведення ярмарок вакансій).

3.3. Підвищення витрат на охорону здоров'я (підвищення державних витрат на охорону здоров'я у відсотках до ВВП (ВРП); збільшення кількості медичних центрів (лікарні та медичні клініки) за рахунок інвестиційних проектів; укладання двосторонніх угод про співробітництво щодо використання медичних послуг та інфраструктури; реалізація програм медичного обміну для медичного персоналу).

3.4. Впровадження інвестиційних проектів і програм щодо соціального захисту (розроблення інвестиційних проектів і програм різного спрямування).

3.5. Реалізація інвестиційних проектів і програм щодо культурної спадщини (розроблення стратегій та інвестиційних проектів щодо управління об'єктами спадщини; підвищення кількості відновлених об'єктів спадщини; впровадження інвестиційних проектів щодо оцифрованих об'єктів спадщини).

4. Впровадження вітчизняних та місцевих стратегій щодо громадян:

4.1. Реалізація міських територіальних стратегій (розроблення та реалізація стратегій щодо збільшення інвестування в регіоні).

4.2. Впровадження сільських територіальних стратегій (розроблення та впровадження стратегій щодо збільшення інвестування в регіоні, включаючи управління місцевим розвитком громади).

Потрібно проаналізувати основні показники розвитку програми Причорноморського регіону для Донецької області на основі даних статистики з метою оцінки впровадження інвестиційних механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції (таблиця 1).

Як видно з таблиці 1, є основні показники розвитку програми Причорноморського регіону для Донецької області, які свідчать про успішне впровадження інвестиційних механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції: імпорт товарів, кількість ЗВО, середньомісячна заробітна плата у розрахунку на одного штатного праців-

Таблиця 1

Основні показники розвитку програми Причорноморського регіону для Донецької області [11]

Показники	Роки				
	2015	2016	2017	2018	2019
Міжрегіональне співробітництво як основа європейської та євроатлантичної інтеграції					
Експорт товарів	43,98	92,84	129,2	109,31	95,59
Імпорт товарів	56,66	92,37	183,1	110,49	98,99
Кількість перевезених пасажирів	44,74	79,42	86,99	96,57	86,11
Розвиток транспортної інфраструктури та цифрового зв'язку					
Обсяг перевезених вантажів	87,59	130,09	80,7	102,71	85,69
Інтернет-послуги	–	125,31	102,41	91,68	98,45
Збільшення соціального захисту населення					
Кількість закладів вищої освіти (ЗВО)	600	150	111,11	90	100
Безробітне населення працездатного віку					
(за методологією Міжнародної організації праці (МОП))	125,66	102,82	103,43	95,36	97,22
Кількість лікарняних закладів	97,33	108,22	96,2	–	–
Середньомісячна заробітна плата у розрахунку на одного штатного працівника	129,08	120,26	129,64	124,76	120,96
Кількість музеїв	700	107,14	100	–	–
Впровадження вітчизняних та місцевих стратегій щодо громадян					
Рівень зайнятості населення працездатного віку (міське населення)	–	99,32	99,15	102,92	102,17
Рівень зайнятості населення працездатного віку (сільське населення)	–	103,27	103,16	97,61	105,41

ника, рівень зайнятості населення працездатного віку (міське населення) та рівень зайнятості населення працездатного віку (сільське населення). Основні показники розвитку програми Причорноморського регіону для Донецької області, які необхідно покращити для більш якісного впровадження інвестиційних механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції: експорт товарів, кількість перевезених пасажирів, обсяг перевезених вантажів, інтернет-послуги, безробітне населення працездатного віку (за методологією МОП), кількість лікарняних закладів та кількість музеїв.

Структуровані механізми реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції на основі впровадження різних інвестиційних проектів дають можливість визначити пріоритетні напрями інвестиційного розвитку регіону.

Також для інвестиційних програм і проектів щодо впровадження механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції в регіоні можна виділити основні напрями розвитку з метою досягнення кращих державних послуг із меншими витратами.

1. Послуги цифровізації: зниження вартості надання послуг.

2. Скорочення площ і створення планів переїзду для великих відділів.

3. Підвищення ефективності персоналу державної служби та модернізація умов.

4. Огляд потенціалу персоналу та потенціалу керівництва.

5. Контроль витрат на кожен відділ з метою досягнення економії.

Основні напрями розвитку інвестиційних програм і проектів щодо впровадження механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції в регіоні дають змогу досягти кращої якості державних послуг зі скороченням витрат.

Для підвищення ефективності впровадження механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції з метою залучення інвестицій в економіку регіону необхідно виділити етапи впровадження реформ (таблиця 2).

Розроблені етапи впровадження реформ на основі підвищення ефективності впровадження механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції дадуть змогу залучати більше інвестицій в економіку регіону.

Висновки з проведеного дослідження. Структуровані механізми реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції на основі впровадження різних інвестиційних проектів дають можливість визначити пріоритетні напрями інвестиційного розвитку регіону. На основі даних статистики

Таблиця 2

Етапи впровадження реформ

№ з/п	Етапи	Механізм реалізації
1	Підвищення терміновості	Необхідно створити онлайн-платформу для персоналу, щоб запропонувати ідеї для змін, а також потрібно створити фокус-групи для опрацювання змін.
2	Створення команди керівників	Потрібно визначити команду керівників для реформ завдяки лідерським якостям та знанням сучасних реформ.
3	Отримувати правильне бачення реформ	Команда керівників створює бачення реформ у сюжетній формі за допомогою презентацій та посібників.
4	Організація комунікації персоналу	Необхідно створити постійну взаємодію в колективі, а саме взаємодію керівників і працівників.
5	Розширення можливостей дій	Публікуються історії успіху щодо реформ, називаючи людей. Реформуються система управління продуктивністю для підвищення ефективності персоналу.
6	Акцентування уваги на короткотермінових досягненнях	Опрацьовується взаємодія на всіх рівнях організації. Визначаються менеджери середнього рівня для навчання та розширення можливостей їх підлеглих. Успішні ідеї змін приписуються тим, хто їх запропонував. Акцентується увага на регулярних успішних змінах, що зроблені керівництвом.
7	Розвиток успіху реформ	Продовжуються зміни шляхом створення центрів обслуговування громадян (центрів надання адміністративних послуг), щоб забезпечити більш гнучку роботу.
8	Доводити до завершення розпочаті реформи	Реформи проводяться поетапно, щоб встигнути впровадити всі реформи. Результати контролюються за допомогою збору даних, які включають опитування громадян, кращі працівники отримують премію. Впроваджується прагнення до прозорості та відкритої корпоративної культури, а також прагнення до завершення реформ.

проаналізовано основні показники розвитку програми Причорноморського регіону для Донецької області з метою більш якісного впровадження інвестиційних механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції. Розроблені основні напрями розвитку інвестиційних програм і проектів щодо впровадження механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції в регіоні дають змогу досягти кращої якості державних послуг зі скороченням витрат. Створені етапи впровадження реформ на основі підвищення ефективності впровадження механізмів реалізації європейської та євроатлантичної інтеграції дадуть змогу залучати більше інвестицій в економіку регіону. Подальшого дослідження потребує проблема комплексної характеристики координації діяльності щодо питань зовнішніх зносин та залучення небюджетного фінансування проектів розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Сазонова А.О., Шереметинська О.В. Перспективи розвитку експортоорієнтованої стратегії підприємств причорноморського регіону. *Причорноморські економічні студії*. 2016. № 6. С. 21–25.
2. Євтухова С.М. Якісні параметри оцінки стратегічного планування підприємств причорноморського регіону. *Причорноморські економічні студії*. 2016. № 7. С. 102–106.
3. Пинда Ю.В. Сучасний стан та особливості розвитку будівельного сектора у Причорноморському регіоні України. *Причорноморські економічні студії*. 2016. № 9(2). С. 41–46.
4. Кузьмук С.Г. Розвиток Причорноморського регіону: біхевіористичний аспект. *Причорноморські економічні студії*. 2017. № 23. С. 120–123.
5. Пилипак О.В., Лабунець О.О. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності Причорноморського регіону. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 27(1). С. 24–28.
6. Манаєнко І.М., Іванова Т.В. Пріоритети розвитку Причорноморського регіону за умов міжнародного співробітництва. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 38 (1). С. 32–36.
7. Зубков Р.С. Сучасний стан та особливості інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств причорноморського регіону України. *Економіка та держава*. 2016. № 12. С. 32–33.
8. Зубков Р.С. Основні джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств причорноморського регіону України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 23. С. 43–45.
9. Прядко І.В. Особливості розвитку промисловості в Причорноморському регіоні України. *Modern economics*. 2019. № 15. С. 159–165.
10. Білотіл О.М. Формування стратегії розвитку державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону України. *Теорія та практика державного управління: практика та досвід*. 2015. № 3. С. 65–70.
11. Головне управління статистики у Донецькій області. Бахмут, 1991. URL: <http://donetskstat.gov.ua/statinform1/index.php> (дата звернення: 01.09.2020).

REFERENCES:

1. Sazonova A.O., Sheremetynska O.V. (2016) Perspektyvy rozvytku eksportoorientovanoi stratehii pidpriemstv prychnomorskoho rehionu [Prospects for the development of export-oriented strategy of enterprises in the Black Sea Region]. *Black Sea Economic Studies*, no. 6, pp. 21–25.
2. Yevtukhova S.M. (2016) Yakisni parametry otsinky stratehichnoho planuvannia pidpriemstv prychnomorskoho rehionu [Qualitative parameters of assessment of strategic planning of enterprises of the Black Sea Region]. *Black Sea Economic Studies*, no. 7, pp. 102–106.
3. Pynda Yu.V. (2016) Suchasnyi stan ta osoblyvosti rozvytku budivelnoho sektora u Prychnomorskomu rehioni Ukrainy [Current state and features of development of the construction sector in the Black Sea region of Ukraine]. *Black Sea Economic Studies*, vol. 2, no. 9, pp. 41–46.
4. Kuzmuk S.H. (2017) Rozvytok Prychnomorskoho rehionu: bikheviorystychnyi aspekt [Development of the Black Sea region: behavioral aspect]. *Black Sea Economic Studies*, no. 23, pp. 120–123.
5. Pylypiak O.V., Labunets O.O. (2018) Rozvytok zovnishnoekonomichnoi diialnosti Prychnomorskoho rehionu [Development of foreign economic activity of the Black Sea Region]. *Black Sea Economic Studies*, vol. 1, no. 27, pp. 24–28.
6. Manaienko I.M., Ivanova T.V. (2019) Rozvytok zovnishnoekonomichnoi diialnosti Prychnomorskoho rehionu [Development of foreign economic activity of the Black Sea Region]. *Black Sea Economic Studies*, vol. 1, no. 38, pp. 32–36.
7. Zubkov R.S. (2016) Suchasnyi stan ta osoblyvosti investytsiino-innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv prychnomorskoho rehionu Ukrainy [The current state and features of investment- innovative activity of enterprises in the Black Sea Region of Ukraine]. *Economy and state*, no. 12, pp. 32–33.
8. Zubkov R.S. (2016) Osnovni dzhерela finansuvannia innovatsiinoi diialnosti promyslovykh pidpriemstv prychnomorskoho rehionu Ukrainy [The main sources of financing of innovative activity of industrial enterprises of the Black Sea Region of Ukraine]. *Investments: practice and experience*, no. 23, pp. 43–45.
9. Priadko I.V. (2019) Osoblyvosti rozvytku promyslovosti v Prychnomorskomu rehioni Ukrainy [Features of industrial development in the Black Sea Region of Ukraine]. *Modern economics*, no. 15, pp. 159–165.
10. Bilotil O.M. (2015) Formuvannia stratehii rozvytku derzhavnoho upravlinnia v turystychnii industrii Prychnomorskoho rehionu Ukrainy [Formation of public administration development strategy in the tourism industry of the Black Sea Region of Ukraine]. *Theory and practice of public administration*, no. 3, pp. 65–70.
11. Holovne upravlinnia statystyky u Donetskii oblasti [Main Department of Statistics in Donetsk region]. Bahmut, 1991. Available at: <http://donetskstat.gov.ua/statinform1/index.php> (accessed 1 September 2020).